

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Svmma, Sive Avrea Armilla Bartholomæi Fvmi Placentini,
ordinis Prædicatorum, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris**

Fumo, Bartolomeo

Antverpiae, 1570

Dispensatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30427

di officijs, vide Thom. ad ducissam Brabantia. & Sil. ibi §. 7.

DILAPIDATOR.

Dilapidator appellatur praelatus, res ecclesiasticas alienans, & male expendens, qui debet deponi, vt in capit. apostolicis. 12. q. 2. Ideo dilapidatore inspecto dari debet coadiutor. in cap. venerabili. de offic. deleg. Hi grauius peccant, pauperum bona infideliter tractantes.

DISCORDIA.

DISCORDIA quae importat voluntatum segregationem, & charitati contrariatur, ex suo genere peccatum mortale est: secundum Thom. secunda secundae. quaest. 37. quando scienter ex intentione quis a bono diuino, vel proximo, in quo consentire tenetur, dissentit. In re autem modica, vel quando vnus existimat hoc esse bonum, & alius contrarium credit, non est mortale, nisi procedat ex ignorantia eorum, quae quis scire tenetur, vel adiungatur pertinacia, quae sit mortalis: secundum Caiet. ibi.

2 DISCORDARE in his, quae sunt de consilio, ad quae quis non tenetur sub praecipio, non est mortale: quia non excludit charitatem. Est etiam quaedam mortale peccatum, quando ex discordia infertur notabile damnum proximo in bonis corporalibus, vel spiritualibus, quia hoc est contra proximi dilectionem. Vnde saepe consiliarij, mali ex superbia, vel malo animo mortaliter peccant, nolentes concordare esse cum alijs in bono reipub. vel potius querentes bonum proprium, quam commune. Costat hoc esse maximum peccatum cum talium oblationem Ecclesiae repellat. 90. distinct. cap. oblationes.

DISPUTATIO.

DISPUTARE de fide dubitatio, mortale peccatum est, quia dubius in fide, infidelis est. secundum Thom. secunda secundae, quaest. 10. artic. 7. si autem fiat disputatio ad confundendos errores, vel ad exercitium, sine tamen periculo audientium, vt quando fit inter doctos, est laudabi-

lis. Si autem imminet periculum, vt quando fit inter simplices, non est laudabilis, sed peccatum, & tanto maius, quanto periculum grauius. Et propterea prohibitum est cuiunque laico disputare de fide, & contra facies, debet excommunicari, in c. quicumque. de haeret. §. inhihemus. libr. 6. & eadem ratione prohibetur seculari predicare. cap. sicut in vno corpore. de haeret. & c. de summ. trini. & fide catho. l. nemo. prohibetur nedum laicis, sed & clericis, turbis coadunatis publice disputare de fide. Ideo laicus sciens sub tali poena hoc sibi prohibitum, si disputat, mortaliter agit. Caietan. ibi.

2 SVSTINENTES opiniones philosophorum, vt Auerrois de vnitae intellectus, & de infinitate temporis, mortaliter peccant, quia sunt directe contra fidem, & est prohibitum in octaua sessione Concilij Lateran.

3 EPISCOPIS, & inquisitores potentes obuiare huiusmodi enerationibus fidei, & non facientes, mortaliter peccant, cum teneatur, & tamen quodque contenti de sola reuerentia, haec negligunt, secundum Sil. verbo disputatio. in fin. quia ista est notabilis, & perniciofa negligentia.

DISPENSATIO.

DISPENSATIO secundum Canonistas est iuris relaxatio, & dicitur vulnus, quia ius commune vulneratur. c. ipsa pietas. 23. q. 4.

2 DISPENSARE potest Papa in omnibus, in quantum dispensatio declarationem dicit, quando oritur dubium aliquod circa articulos fidei, sacramenta, ius naturale, & diuinum. secundum Tho. prima secundae. quaest. 100. artic. 8. ad 4. & Archid. Flor. 2. parte tituli. 11. c. 1. & hoc modo sumitur large dispensatio, sed proprie dispensare, est facere, quod oppositum legi bene possit fieri. Commutatio vero est, quando vnum pro alio fit, vt elemosyna pro ieiunio, vel huiusmodi.

3 PRAECEPTA decalogi sunt omnino indispenfabilia, quia continent intentionem.

tentionem legislatoris. Nam præcepta primæ tabulæ ordinant ad ipsum Deum, secundæ verò tabulæ, continent ordinem iustitiæ inter homines seruandæ, secundum Tho. suprâ, & 1. sent. dist. 47. a. vi. vt vnicuique suum reddatur, alteri iniuste nõ lædamus.

4 PAPA non potest dispensare in præceptis primæ, vel secundæ tabulæ, quia non est institutor diuinæ legis sicut Deus, neque potest dispensare quo ad articulos fidei, vel sacramenta gratiæ, vel præcepta mortalia, quæ sunt de lege naturæ, secundum Tho. quæst. 4. a. 13. quia hoc non esset posse pro veritate, sed contra veritatem. & panormi. in c. ex publico, de conuer. coniug. in glo. circa fin.

5 PAPA, etsi non possit noua sacramenta instituere, vel instituta remouere, potest tamen circa illa aliquam legem facere, vt patet in matrimonio circa personas contrahentes. Capreolus. 7. sent. dist. 7. quæ. 1. ad. 7.

6 PAPA potest dispensare in omnibus, quæ sunt de iure diuino, præterquam in articulis fidei, sacramentis gratiæ, & præceptis iuris naturalis. vt suprâ dictum est, sicut dispensat cum bigamo, quod est contra præceptum apostoli. titu. 1.

7 PAPA potest dispensare in omnibus, quæ sunt iuris humani, vel positiui: quia in his in ecclesia habet plenitudinem potestatis, secundum Thomam in di. quolibet, & in capitul. significasti. de electione nisi in his quæ determinata sunt ad fidem pertinere, vel ex diuino iure deducta, vt dicit gloss. in canon. sunt quidam. vigesima quinta, quæstione prima. quia hoc non est merè de iure positiuo.

8 PAPA, secundum vnâ opinionem non potest dispensare in matrimonio, etiam non consummato, vt quis aliam accipiat: quia hoc est dispensare in iure diuino, in sacramentis, quod Papa non potest, vt dictum est suprâ. hanc viam videtur sequi S. Thomas. quarta sent. d. 33. q. 2. argu.

2. quolibet. 1. ad 3. Petr. de Pal. 4. sent. distinction. 27. q. 1. a. 2. Panormi. in c. ex publico de conuer. coniug. circa si. oppositum tenent Vincent. Hosti. & quædam gl. in d. c. ex publico, quæ sequitur Aug. & Ros. Prima tamè opinio videtur verior & cõformior sacre scripturæ. Et si Papa aliquando dispensauit, quod nescitur, dicendum est hoc fecisse vel ex speciali instinctu spiritus sancti, vel errasse vt homo. Caie. tamen in quolibet, tomo 2. quæst. 2. oppositum tenet, dicens Papam ex causa rationabili posse dispensare in matrimonio non consummato, quia non significat matrimonium vnionem Christi & ecclesiæ, nisi post consummationem, & tunc indissolubile remanet. Ante autem potest dissolui, quod probat ex dictis S. Thom. in 4. sent. d. 27. q. 1. a. 3. ql. 2. vbi in responsione ad primũ dicit, quod quia matrimonium contractum significat coniunctionem spiritualem Christi & animæ, & hæc est solubilis, idè religionis ingressus aufert sacramentum. In responsione ad tertium dicit, quod quia matrimonium contractum tantum, non est peccatum, idè non habet omnimodã indissolubilitatem, Ex quibus patet, quod autoritate Papæ potest dissolui. Et hæc opinio subtilis est, & magis consonat rationi, quam & ego amplector: cum & ecclesia in hoc dispensauerit, vt patet de Martino 5. & Eugenio 4. quorum bullas se vidisse Arc. Flo. attestatur.

9 PAPA non potest dispensare in gradibus consanguinitatis, vel affinitatis diuina lege prohibitis, vt tenet gl. in c. literas. de test. spo. vbi postquam exposuit text. non potest, nec consuevit, id est, non vult, vel non expedit, in fide determinat, tenens quod non potest & quod text. ibi stat propriè, quasi sequitur Panormi. ibi. Et ratio est, quia quasi omnes tales casus sunt naturali etiam lege prohibiti, quia ad omnes illas personas cohabitantes est naturalis amicitia, sine alio fœdere. Et particulariter non potest dispensare in primo gradu ascendenti,

dum, & descendentium, secundum Thom. 4. sent. d. 40. q. 1. a. 3. & Archi. Floren. tertia parte. tit. 1. c. de affinit. quia est contra ius diuinum, & naturale, cum vxoribus parétum exhibeamus reuerentiam, sicut & parentibus nostris, vel contra ius diuinum fundatum in iure naturali, & sacramento gratiæ: quædam namque personæ prohibentur, secundum Thom. supra, iure diuino, naturali, & humano, vt pater & mater: quædam iure diuino fundato in iure naturali secundario, & humano, quæ sunt duodecim personæ, videlicet mater, nouetca, soror, neptis, id est, filia fratris, amita, id est, soror patris, matertera, id est, soror matris, vxor patris, id est, fratris patris, vxor fratris, filia priuigni, vel priuignæ, soror vxoris, nurus, id est, vxor filij, priuigna, id est, vxor patris, hæc personæ numerantur in d. glo. d. c. literas hæc etiam secundum Petr. de Palud. in 4. clariis. Hi sunt casus diuino iure prohibiti, & inter has personas matrimonium esse prohibetur. Primò, inter filium & matrem. Secundò inter filium & patrem. Tertiò, inter fratrem, & sororem, siue sunt legitimi, siue non. Quartò inter auum, & neptem. Quintò inter fratrem, & sororem ex parte patris, & non matris, sed filia nouetca. Sextò, inter filium, & sororem patris, id est, amitam. Septimò inter filium & sororem matris, id est, materteram. Octauò, inter filium, & vxorem fratris patris, id est, compatruam. Nonò, inter patrem, & nurum, id est, vxorem filij. Decimò, inter Sorcratem, & vxorem fratris eius regulariter. Vndecimò, inter virum, & filiam alicuius ab eo cognita siue affectu maritali, siue fornicariè. Duodecimò, inter priuignum, & nouetcam. Vltimò, vir cum duabus sororibus viuentibus contrahere prohibetur: ex Caietan. super Leuiti. cap. 18. Opinio autem Caietan. in secunda secundæ. quæstione 154. ar. 9. est, quòd Papa dispensare potest cum omnibus personis coniunctis, nisi cum matre,

& patre, vt matrimonium contrahant, quia illa præcepta diuina de inhabilitatione tot personarum, sunt iudicialia, & non mortalia simpliciter, sed secundum quid. Ideò hodie non ligant, nisi quatenus ab ecclesia sunt assumpta. Vnde per Papam dispensabilia: & huic opinioni suffragatur Augustinus de ciuitate Dei. libr. 16. vbi dicit, Commixtio fororum, & fratrum, non natura, sed religione prohibente facta est damnabilis. Ita etiam dicit super Matth. 9. & Leuit. 18. & ideò non audeo dicere Papam non posse hoc facere, quia rationes Caiet. quas in secunda secundæ quæstion. vt supra facit, sunt fortes, & auctoritas Papæ, & ecclesiæ magna est.

P A P A dispensare non potest in lineo transuersali in primo gradu consanguinitatis, & affinitatis, vt quis cum germana contrahat, vel cum vxore germani, secundum communem opinionem, quia diuino iure prohibetur, & aliquo modo contra ius naturæ, nec in lege Moisaica permittebatur, nisi causa suscitandæ prolis, neque potest dispensare in secundo gradu transuersali superioris, vt cum amita, & matertera, eadem ratione, secundum Petrum de Palud. & Io. And. in c. per venerabilem, qui fil. sint legitimi. & Panorm. ibi, vbi etiam dicit, quòd inspiciendus est textus scripturæ sacræ, post factum tamen dicit Archiepiscopus Florentinus Martinum quintum dispensasse cum quodam, qui cum sua germana contraxerat, & consummauerat, habito tamen prius peritorum consilio, propter scandala, & alia mala vitanda. Consulendum est igitur omnibus ante factum licentiam non esse petendam, cum sit dubiū ipsum posse. Caiet. tamen secunda secundæ. q. 154. ar. 9. dicit, Papam in omnibus gradibus consanguinitatis, & affinitatis, nisi cum patre, & filia, & matre, & filio, vt in superiori, §. diximus posse dispensare. & hoc verius videtur. Et quando facit, credendum est talè dispensationem esse validā. Pur. Deus ipse nouit.

11 PAPA non potest dispensare, ut quis duas uxores habeat, & minus, quod una habeat duos viros, quod est contra ius diuinum fundatum in natura. De hoc est text. in c. gaudemus. de diuor. & ibi Pa. & Tho. 4. sent. d. 33. q. 1. Neque potest dispensare, quod quis contrahat ad tempus, quia perpetuitas est de essentia matrimonij, ut est sacramentum fidei, & gratia, secundum Pan. qui mouet hanc q. in c. ex publico de conuer. coniu. tenendo partem negatiuam.

12 NON potest Papa, secundum unam opinionem, quam credo veram, dispensare in voto solenni castitatis, quia continentia est essentialiter annexa statui religionis, & sicut calix consecratus ipso manente, non potest fieri, quin sit consecratus, licet possit prohiberi ne in eo consecratur: sic in homine per vorum solenne religionis approbata, sit quaedam actualis consecratio, & benedictio totius corporis sui que inseparabilis est ipso viuente. Vnde non potest per quemcunque dispensari, secundum Thom. secunda secunda q. 88. a. 11. Et hoc etiam probat. ca. cum ad monasterium. de stat. monach. dicens castitatem annexam esse regulam monachali. Non est autem simile de voto annexo sacro ordini ex statuto ecclesie: in c. vnic. de voto. libr. 6. Cum S. Thom. venit Alb. Alij autem, ut Pan. in d. ca. cum ad monasterium. Petr. de Pal. 4. sent. d. 38. q. 4. conclu. 11. Rich. ibi, & alij. Caiet. quoque secunda secunda q. 88. supra. tenet cum Canonistis dicens, quod Papa potest separare statum monachalem ab hoc homine, faciendo de monacho non monachum. Allegat Caelestinum 3. qui dispensauit in hoc.

13 DISPENSARE in lege, vel voto, vel similibus sine rationabili causa, peccatum est, quia actus humanus est non consonans rationi, secundum Caiet. ibi, & tales praelati sic dispensantes sunt dissipatores, & quando impetratur dispensatio ex falsa causa, vel tacita veritate, dispensatio nulla est. ca.

2. de fil. presby. in 6. & in re notabilis est peccatum mortale, secundum Caiet. ibi, ut si absque rationabili causa, quis dispensetur, ut habeat plura beneficia, ex quo creditur, quod animae priuabuntur debita cura, vel quod ex hoc quis excessiuos habeat redditus, & alij esuriat, & huiusmodi. Peccant enim mortaliter tales dispensantes, nec qui dispensatur hoc modo sine rationabili causa, etiam quod Papa dicat motu proprio, & certa scientia, & de plenitudine potestatis, &c. quoad Deum, est tatus in conscientia, quia Papa non habet potestatem in destructionem, sed in aedificationem ecclesiae. Idem dicit de dispensatione iuramenti, & aliorum, quae sunt de iure diuino, secundum Caiet.

14 CAUSAE dispensandi iustae sunt haec, videlicet tempus. ca. tempus. 1. q. 7. Secunda, utilitas. 2. q. 4. c. ipsa pietas, Tertia, qualitas personae, meriti, & scientiae. c. tali. 1. q. 7. Quarta, necessitas. in d. c. tali. Quinta, pietas. Sexta, rei euentus. Septima, scandalum multitudinis. distiuc. 50. c. ut constitueretur. Et quia casus sunt varij, ideo non potest dari generalis regula, sed arbitrio boni viri iudicantis an causa sit iusta, standum est, capit. domino sancto. distiuc. 50. Et quando causa est iusta, praelatus peccat non dispensando. arg. ca. quanto. 2. q. 5. nec requiritur, quod princeps cognoscat causam, sed sufficit eius voluntas: secundum Pa. capit. diuersis. de ele. coniug. in his scilicet, quae sunt iuris positiui tantum: secundum Inno. in d. c. cum ad monasterium. Secus in inferioribus ut no. glo. in §. nisi rigor. c. multorum. 1. q. 7. In conscientia tamen quando adest causa, ille qui dispensatur, erit tatus, licet dispensans sine cognitione causae malefaciat, & debeat puniri, quia contra legem egit. Facit gloss. c. 2. de schisma.

15 DISPENSARE, & interpretari potest quilibet in legibus, casu subito occurrente necessitatis, maxime cum ad superiorem recursus non possit haberi. in c. si ergo. 1. q. 7. quia in obseruati-

ne legis, vel præcepti legislatoris intentio maximè obseruanda est, alias autem ad prælatos pertinet.

¹⁶ **S** O L V S Papa dispensat votū terrę sanctę. capit. magno. de voto. ex consuetudine autem votum Sancti Iacobi, ad limina Apostolorum. Panor. not. in capi. ex multa de vo. quòd legatus non potest dispensare in voto vltimario. Item no. quòd quando votum, siue vltimarium, siue sancti Iacobi, vel alterius peregrinationis factum est solum causa deuotionis & non in subsidium illius loci: vt quia nouit offerre, portare, vel aliquid facere. tunc Episcopus potest dispensare: secundum glo. in d. capit. ex multa. quamuis communis consuetudo teneat contrarium.

¹⁷ **I** N voto simplici castitatis, & perpetuo Papa potest dispensare: secundum Panormitan. in capitul. veniens. qui cleri vel vouent. ex magna tamen causa: ita vt qui ea dispensatione utatur peccatum emittit. Si autem votum hoc fuit à principio meticulousum. licet inetus non fuerit iustus, & imminet periculum fornicationis, putat Panormitan. ibi, quòd potest Episcopus dispensare, ex quo casus est concessus ab ecclesia, & non prohibetur Episcopo dispensatio, extra vero hunc casum, quia casus talis est arduus debet Papę referuari: vt in c. maiores. de bapti. in princi. secundum Panor. supra.

¹⁸ **E** P I S C O P V S potest dispensare in voto tēporali castitatis: vt per annū vel huiusmodi, quia non est casus arduus, & in eo, qui vouit non contrahere, quia est minus quàm votū simplex castitatis, & de petēdo debitum, quando non potest ratione voti, vel affinitatis superuenientis. capit. 2. de eo qui cogn. consang. Anto. de Butr. in capit. rursus. qui cleric. vel vouent. Et potest Episcopus, vel Episcopalem authoritatem habēs in omnibus alijs dispensare: secundum Thom. 4. sent. distinctio 38. quæstio. 1. Nota quòd vota perpetua, quę Papę referuantur, sunt votum continentię, & teli-

gionis. Alia autem vota, non adiecto tempore, non sunt perpetua. Si autem adiungatur tempus, vt semper ieiunare in sabbato, & si sint perpetua, non tamen Papę referuantur.

¹⁹ **E** P I S C O P V S potest dispensare in 20 gradib. prohibitis in matrimonio, quādo impedimentum est occultum, & ad Papam non potest haberi recursus, & separatio sine magno scandalo fieri nō potest: vt sæpe euenit in mulieribus cognitis à consanguineis viri, antequam matrimonium contrahatur: secundum Sil. ver. dispensatio. §. 9. & idem putat in eo, qui post votum simplex matrimonium consummauit, quia non est verisimile, quòd Papa velit animas in huiusmodi laqueis manere, cum non possint Romanam ire, vel mittere pro tali negotio.

²¹ **Q** V A N D O aliquis facit votū determinatę personę, vel collegio, aut ecclesię tali, dare decem, vel facere calicem, vel huiusmodi, si tali personę, vel ecclesię sit acquisitum ius, vel per instrumentum vel testamentum, vel donationem, vel promissionem factam corā testibus, & ipse cui acquiritur ius scit, & acceptat, & habet actionem contra promittentem per votum, vel aliter, non potest dispensari in hoc, nisi consentiente eo, cui ius est acquisitum, quia nemo potest alie num donare. Si tamen dispensans esset superior illi ecclesię, vel collegio, aut personę, qui posset de eorum bonis disponere, & tollere vni dando alteri, posset dispensare: secundum Arc. Florent. 2. part. titul. n. capit. 1. Pis. in ver. votum. §. 6. Secus verò, si non est acquisitum ius modo predicto, licet promissio sit facta, vel votum ad specialē locū, vel personam de re speciali.

²² **C** A S V S 47. in quibus solus Papa est petendus, & alijs prohibitum est ne se intromittant cano. huic sedi, distinctio. 17. videlicet de quæstione fidei, de translatione Episcopi, de depositione Episcoporum, de acceptione renunciationis Episcoporum, de exemptione Episcoporum, de restitu-

tionē

tionē depositorum ab ordine, de interpretatione priuilegiorum suorum, de mutatione sedis Episcopalis, de constitutione sedis Episcopalis de nouo, de submissione vnius Episcopatus alteri, de commutatione votorum Ierusalem Sancti Iacobi, &c. voti continentiar: vt supra, quod quis veniat contra iuramentum licitum, de dispensatione irregularitatum multarum, de bigamia, de clerico non ordinato ministrante, de clerico viciato tali vitio, quod impediatur ordinis executionem, de homicidio, vel mutilatione membri, de excommunicatione maiori recipiente ordines, de excommunicatione suspensio, &c. ministrante in ordine sacro, de illegitimè natis, quò ad susceptionem ordinum, &c. de pluralitate beneficiorum cum cura, de ætate Episcopi, de ætate ordinandorum, de celebratione concilij generalis, de priuatione personæ ecclesiasticæ, de excommunicatione à se nominatum, & à suo legato, de causis appellatione remota, de eo quem Papa ordinauit in subdiaconum, de vsu pallij semper, & vbiq; de dispensatione cum eo, qui non est in sacris, de confirmatione electi Imperatoris, de absolutione sententiarum, quas sibi reseruat. de pronuntiatione electionis nondum factæ, de canonizatione sanctorum, de facere valere, quod non est de abstractione monachi de monasterio, de eius sententia, quæ facit ius, eodem die ordinat quo consecrat, de dispensatione in gradibus prohibitis, de ablatione legis, quo ad vtrunq; forum, de concessione indulgentiarum plenariarum, de legitimatione quarumque personarum, quò ad spiritualia vbiq; de solutione obligationis, qua homo homini tenetur, solus Papa de nullo crimine potest accusari, nisi de hæresi. Solus potest committere simplici sacerdoti, vt confitetur, conferat ordines minores, consecret ecclesias, & virgines, de dispensatione contra concilium generale. Hos casus vide diffusè in tabu. dispensatio.

§. 13. cum suis iuribus allegatis, quæ breuitatis gratia prætermisi. Vide aliquid infra, Papa, quasi per totum.

23 EPISCOPVS ab omni peccato potest absolueri: secundum Panorm. in capitulo Deus qui de penitent. & remission. & Archidiacon. Florentin. 3. part. titul. 17. capitul. 3. Et etiam ab omni excommunicatione iuris, quæ non reseruat Papæ expressè capitul. nuper. de sententia excommu.

24 POTEST etiam Episcopus dispensare in omnibus his criminibus infra scriptis, videlicet, in clerico venatore, vel ludente aleas, vel ebrioso, vel faciente strepitum in synodo, in adulterio, furto, sacrilegio, periurio, fraude cum dolo, incestu, vitio Sodomitico, quæ vocantur peccata grauiora, & grauiora, maxime vltimo capitul. clerici. de excess. præla. & similia maiora adulterio. Fornicatio etiam simplex vbi admonitus nollet se corrigere, & talia, quando sunt notoria, impediunt promouendum, & promotum deijciunt. Secus quado sunt occulta. In his potest Episcopus dispensare, nisi expressè à iure prohibeatur. de pen. distinctio. 6. cano. 1. in fi. Et hæc opinio est communior, quomodo autem possit dispensare contra canonem. vide Panorm. in c. at si clerici. §. de adulterijs. de iudic. Alia verò enormia. de quibus supra, Papæ reseruantur.

25 EPISCOPVS etiam potest dispensare in gradibus prohibitis in matrimonio: vt supra dictum est. §. 19. & hoc rationabiliter vt supra, Dispensat etiam in proprio statuto, nisi iurasset seruare: secundum Ioan. Andr. Quomodo autem dispensat in matrimonio: vide infra, impedimentum, §. 55, & supra. §. 17. 18. 19.

26 IN quibus parochiani, & fratres mendicantes possint absolueri, vide supra verb. absolutio. §. 24. 25. 26. & de casibus reseruat. Episcopo. supra casus. §. 5. vsque ad 11. Princeps sciens impedimentum alicuius, & eum ad

aliquod officium assumens, eo ipso dispensare intelligitur. Panor. in c. in cūctis. de electio.

DIVINATIO.

Divinatio prout importat futurorum vel præteritorum, vel præsentium cognitionem, est mortalis ex suo genere, pro quanto dæmonis auxilio innuitur, tacite, vel expresse, quod convinci potest, quando quis ad hoc innuitur alicui rei, vel verbo, quasi habentibus virtutem ad talem effectum, ad quæ constat nec naturalem, nec diuinam habere virtutem: Ratione autem actus imperfecti erit veniale, ut quædo non est inuocatio dæmonis tacita, nec expressa: vel si est, nescit, nec credit, neque dubitat faciens, quod si crederet, non faceret. Tunc enim est quædam vanitas, ut qui in libro fortuna, vel Rota Pythagoræ, volunt scire aliqua, vel in apertione librorum, & huiusmodi. Idem iudica de fortibus: secundum Caiet. ibi, infra, Superstitio. §. 3. Sors. §. 2. Incantatio per totum.

DIVORTIVM.

Divortivum, est legitima viri ab vxore, vel econtra separatio. Et dicitur legitima, ut non fiat sine lege, vel ratione, aliter non debet fieri, quia quos Deus coniunxit, homo nõ separat. 31. q. 1. c. si qua. §. obijcitur. Et fit aliquando in totum, secundum Ray. Ita ut uterque cõiugum possit contrahere, sicut in maleficiatis: aliquando verò alter tantum, ut in frigidis: interdum dirimitur in parte, quantum ad mutuam seruitutem debiti coniugalibus, & cohabitationis. Ita tamen quod eorum neuter contrahere possit, ut quando separantur propter adulterium, vel causa religionis, post copulam carnalem. In his, vir, & vxor, ad paria iudicantur, quia sicut licet viro vxorẽ dimittere, ita & econtra. c. si quis vxorem. 32. q. 1.

Matrimonium firmatum per verba de præsentibus, ante carnalem copulam soluitur, vel morte naturali, vel civili, id est, professione tacita, vel expressa religionis approbata, ita quod

remanens in seculo liberè potest contrahere, nisi aliud impediatur, ut ex voto. Si autem sit consummatum, non potest villo modo solui: ut in cap. gaudemus. de diuort. nisi esset inter infideles: ut dicemus infra, Matrimonium §. 38. vide capitu. ex publico. de conuer. coniu. quia neque etiam auctoritate Papæ potest solui. Sed Caiet. Matthæi. 5. & 19. exponens illud, Quos Deus cõiunxit, & ce. & quicumque dimiserit vxorem suam, nisi ob fornicationem, & ce. dicit hæc verba, intelligo ex hac domini nostri Iesu Christi lege, licitum esse Christiano dimittere vxorem ob fornicationem carnalem ipsius vxoris, & aliam vxorem posse ducere, salua semper ecclesie distinctione, quæ hætenus non apparet, nam decretales pontificiæ de hac materia, nõ sunt distinctiue fidei, sed iudiciales facti, in quibus iudicijs matrimonialibus, errasse Romanos pontifices profitentur: ut in e. quanto, de diuort. & c. licet de spon. duo. non tamen ex hoc intelligas eodem modo, vxorem virum posse dimittere: quia nec etiam in veteri lege, vxor virum poterat repudiare, sicut vir vxorem. Adiungitque, quod diuus Ambrosius. 1. Cor. 7. dicit hoc. Tamen ibi Caiet. dicit, quod nõ audeat se opponere contra torrentem tot doctorum, & iudiciorum ecclesie. Oppositum autem tenet sanctus Thom. 1. Corint. 7. exponens illud, vxorem a viro non discedere, quæ si discesserit, maneat inuuptam, & vir vxorem dimittat, & c. dicit. Si vxor discesserit, scilicet propter causam fornicationis, præcipio inquam manere inuuptam, viuente marito, quia si soluitur matrimonium quod ad thorum, non tamen quod ad vinculum, & similiter vir vxorẽ non dimittat, nisi ob causam fornicationis, similis forma in viro, & in muliere seruatur. Ideo supplendum est, quod de vxore præmisit, scilicet quod si dimiserit nõ ducat aliam. Ad dictum Ambrosii, quod allegat Caietan. dicit Magister sententiarum, quod a falsarijs fuit appositum, ideo nullo modo